

Recollim una petita mostra d'aquells textos sobre Llull que, breus i rics en contingut, ens introdueixen en un aspecte particular o ens ofereixen una ocasió per gaudir en l'aproximació o iniciació al doctor il·luminat.

L'ACTUALITAT DE RAMON LLULL

Dr. Eusebi Colomer i Pous

Universitat Ramon Llull

Lliçó inaugural

Curs acadèmic 1994-95

La nostra Facultat guardarà un record respectuós i entranyable vers la persona i saviesa del Dr. Eusebi Colomer. La seva dedicació lul·liana era oferiment per als qui l'escoltàvem quan, en unes jornades dedicades a Ramon Llull, a la Càtedra Blanquerna, visquérem el seu inesperat traspàs. Propera en el temps era aquesta lliçó inaugural que ara recordem.

Eusebi Colomer ens introdueix als aspectes que justifiquen el títol del seu discurs després d'assenyalar l'oportunitat del nom de la Universitat, tot posant l'accent en el fet que el "català de Majorques", com s'anomenava Ramon Llull, representa el filòsof nostrat "que ha agrupat, al llarg dels segles, totes les terres de llengua i cultura catalanes".

Tot recordant Llull com a trencador de motlles, o "caparrut intel·ligent" en el dir d'algú, el Dr. Colomer el veu com algú que, essent essencialment idealista, no exclou el realisme, com tampoc el caràcter d'arrauxat no exclou el seny. Ens el mostra com un pensador difícil d'encasellar, obert al diferent-semblant, a l'"altre", jueu i musulmà. El seu pensament-acció és un veritable instrument de diàleg. En el seu Art General, "espera convertir els infidels mitjançant la destresa de convertir les proposicions".

Particularment interessant resulta l'exposició en què ens presenta l'Art de Llull com un art que "converteix la relació en transcendental, no només categorial...", i con-

cep, consegüentment, la realitat com a interrelacionada i alhora com a intrarelacional"... "Expressió d'una concepció dinàmica i relacional de l'ésser, els correlatius posen en moviment - afirma el Dr. Colomer- l'edifici sencer del sistema lul·lià".

Més endavant, i referint-se al *Dictat de Ramon*, ens recorda la frase de Sant Anselm "*fides quaerens intel-lectum*" com un objectiu del beat en el seu mostrar la raonabilitat de la fe. El Dr. Colomer amplificava la intuïció que ens portà a anomenar "Quaerens" el full informatiu intern de la Facultat. Una facultat que, en la seva recerca, recupera l'objectivitat d'allò subjectiu, moviment contrari al nihilisme d'una subjectivitat empresonada "pel sentiment de Sísif, pel sentit de la desfeta".

Si quelcom que expressà el Dr. Colomer ens inspira la necessitat de matisació és quan veu "massa inconvenients" en la teoria de l'etern retorn, "perquè pugui esdevenir una alternativa vàlida de la creació". Mai és alternativa. Si l'etern retorn és pura repetició sense sentit, no només presenta inconvenients sinó que resulta curta en l'observació fenomenològica. Si en l'espiral, progressiva o retroprogressiva, torna a assenyalat fites referencials, valors permanents i reencarnats creativament, no només deixa de presentar inconvenients, sinó que tal vegada il·lustra la dita del salm "*coeli enarrant gloriam Dei et opus manuum eius anunciat firmamentum*".

El Dr. Colomer, per altra banda, veu en el mateix esforç dialèctic i especulatiu del pensament de Lluï un "cercle hermenèutic o cercle de la intel·lecció". "Fe i raó són, per a ell, dos moments estrictament solidaris d'un únic procés de coneixement que parteix de la fe, passa per la raó i torna, enriquït, a la fe".

La seva lliçó acaba invitant-nos a "dosificar sàviament en el nostre capteniment el seny i la follia, la 'ciència' i l'amància".

D'això, en llegim altres meditacions en aquest mateix número.

GENI I CATALANITAT DE RAMON LLULL

Delfi Abella

Rafael Dalmau, Editor

Barcelona, 1964

833.4 "12" (LLU) ABE. La biblioteca i la facultat, sota aquestes sigles, mostren a l'estant corresponent aquests envellits, de tant d'ús, textos del Dr. Abella.

Delfi Abella, director del voluminós *Diccionari de Psicologia*, en català, que edità Ed. 62, ens mostra el Beat com alt exponent "genial" del *daimon* nostrat.

Describeu i discuteix, en primer lloc, les característiques que s'acostumen a atribuir al geni: individualitat, escassetat, superdotació, productivitat, influència, asincronia, solitud i unicitat, simptomatologia, desambientació, etc., per valorar la seva "creació que s'assimila a la inspiració o a la intuïció...; finalment situat en un lloc elevat, des d'on contempla una cultura passada i escolta la *crida* de la qual ha de venir."

Delfi Abella reivindica, enfront de les diverses teories explicatives de caire reduccionista, "la valoració justa dels factors personals i sociològics de l'home genial".

Situa entre els homes genials, l'artista, el savi i el sant, en tant que exponents dels valors primordials: la Bellesa, la Veritat i el Bé; i en altre ordre de perspectiva més temporal i gens transcendent situa l'aventurer que cerca Poder. Però, afinant els termes, afirma que "el concepte estricte de geni pot només ésser aplicat a l'artista i a l'investigador" ... i que "el sant ultrapassa els límits conceptuals de la genialitat".

En estudiar la genialitat de Llull, assenyala diverses característiques de les estudiades en un Llull "conscient del seu paper, lliurat arduament i altruïstament al servei de la cultura humana: ...creador intuïtiu, màgic, germinal; inserit en un passat cultural i cridat o sol·licitat per l'esdevenidor".

Pel que fa a la santedat, el Dr. Abella afirma una certa anormalitat psíquica que acompanya els genis: "l'anormalitat psíquica –fins a un grau que no destrueixi la responsabilitat personal, naturalment–, no és un obstacle per arribar a la santedat. És possible, fins i tot, que constitueixi l'ocasió d'un sofriment èticament positiu, desvetllador d'una actitud meritòria".

En aproximar-se a la catalanitat de Llull, el Dr. Abella ens marca el basament humà de Llull geni, radicat en una àrea cultural determinada. "Aquest poble resta representat i definit –parcialment o totalment– per la dimensió humana o antropològica del geni..., les seves qualitats, del poble, s'expressen no solament a través de l'estrat humà del personatge genial, sinó que s'infilren dins la seva obra, i determinen la seva orientació valorativa."

I, en explicar les característiques diferencials del geni català, assenyala especialment la freqüència extraordinària d'éssers intersocials operants a favor de l'ésser humà i la societat. Delfi Abella enumera els genis nostrats en els diversos àmbits, no sense una referència especial a Gaudí, especialment recordat en els nostres dies, per concloure que "qualitativament, cap geni català no és tan complet com Ramon Llull". El nivell de genialitat de Ramon Llull inclou, segons Delfi Abella, "els dos tipus dominants del geni català, quant a la vocació i al camp de dedicació: l'humanitari i l'estètic. En els valors teòrics representa un dels més alts exponents de la filosofia catalana... i no cal parlar dels valors polítics...".

Delfí Abella s'endevina coneixedor ampli de les diverses perspectives dels perfils psicològics descrits pels autors més diversos, des de Kretschmer fins a C. G. Jung, passant per Eduard Spranger, i coneixem també el seu caràcter d'estudiós implicat activament en el progrés cultural nostrat. Finalitza el seu estudi amb una afirmació significativa:

"Ramon Llull constitueix, simultàniament, la mostra més significativa de la catalanitat real i de la ideal, del que hem estat, del que som i del que podríem arribar a ser."

RAMON LLULL EN EL MÓN DEL SEU TEMPS

P. Miquel Batllori

Col·lecció "Episodis de la Història"

Rafael Dalmau, Editor. 2^a Ed. 1994

El P. Miquel Batllori té la inefable qualitat de regalar la seva erudició històrica en un seguit de dades d'alta densitat farcides d'un estil somrient, estimulante en la lectura, motivador en la recerca, meravellat en la sorpresa reflexiva. Guardarem sempre el record d'aquell meravellós acte acadèmic i cultural en el qual, dins el marc majestuós de Sta. Maria del Mar, les universitats de les terres catalanes li van atorgar recentment un doctorat honoris causa plural.

Aquest seu estil és el que trobem en aquesta petita obra. En resulta una introducció històrica, breu i, així mateix, rica en apreciacions singulars i enriquidores en la perspectiva, ordenada i profusa en dades suggerents en les seves relacions, explicativa de la riquesa i influència del doctor il·luminat.

Miquel Batllori deixa ben clar com "L'alè lul·lià per la universalitat del Saber el va fer un dels clars, i preclars, pensadors medievals que pogué travessar honorablement el difícil trànsit de l'edat mitjana a la de l'humanisme i el Renaixement."

L'autor ens mostra com, malgrat el menysteniment de certs teòlegs, Llull, amb la seva actitud i el seu franciscanisme peculiar, arriba a presentar la reforma evangèlica de l'Església a través del papa Blanquerna, que "comença la reforma per la seva persona, la seva cúria i la seva Cort, com el poble cristià havia de reclamar, més endavant, d'Alexandre VI Borja i de Lleó X Mèdici".

El llibre va desgranant la peculiaritat dels diversos esdeveniments clau de la vida de Ramon Llull, de forma particularment interessant per esclaridora quan es refereix a l'espiritualisme joaquimita o a la crisi de Gènova. Després de repassar les etapes de

la vida de Llull, des dels orígens a les darreres excursions missionals, ens ofereix aquesta sentència final : "La radical unitat personal de Ramon Llull s'ha escindit al llarg de la història: d'una banda, el Llull pare de la combinatòria occidental que arribarà fins a Giordano Bruno i a Leibniz; i, de l'altra, el Ramon Llull poeta, místic i pensador, que fou el primer a donar una transcendència europea a la nostra literatura i a tota la cultura catalana."

DE RAMON LLULL A NICOLAU EIMERIC

Dr. Josep Perarnau i Espelt

Facultat de Teologia de Catalunya

Facultat Eclesiàstica de Filosofia de Catalunya

Lliçó inaugural

Curs acadèmic 1997-1998

Per a qui desitgi introduir-se en les disquisicions al voltant de l'ortodòxia del Beat, en tenim un tast en aquesta lliçó. Aquí, Josep Perarnau assenyala la "cordial enemistat -sigui'm permès d'emprar el substantiu català encertat: tírria- envers Ramon Llull" de l'inquisidor Nicolau Eimeric. La manca de fidelitat textual i del pensament lul·lià que es troba en l'inquisidor, i que l'autor demostra en la seva lliçó, el porta a preguntar-se el perquè de la seva influència en l'antilul·lisme. De la *butlla Conservacioni puritatis catholicae fidei*, del 1376, a la *Sententia Definitiva*, del 1419, donada a favor de la doctrina lul·liana i contra els procediments de Nicolau Eimeric, a través de les disquisicions del Dr. Perarnau, ens adonem de com la part obscura de l'ésser humà embolicava les actuacions dels inquisidors per donar feina fins als nostres dies als historiadors. Ells contribueixen a aclarir per què en els sants batega, fins a contractor de la part obscura, la feina de l'Esperit que dóna saviesa, i atorga llibertat i "amància", en la dicció lul·liana, en la recerca de la veritat.

La conclusió de Josep Perarnau: "Ramon Llull podria contribuir a (i qui sap si, com a patró, presidir) la recerca i aplicació d'aquest nou capteniment cristià de tanta convivència i respecte envers l'altre, com de claredat i valentia en el 'testimoniatge de la nostra esperança'".

Pere Segura